

Megjelen minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.
Egyes szám ára	8 kr.

SZERKESZTŐSÉG:

Hubacsok Pál ügyvéd irodájában, hova a lap szellemi részét illető közlemények és pénzküldemények is intézendők.

MINDSZENT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

HIRDETÉSEKRE NÉZVE

a lap hátulsó (4-ik) oldala 20 helyre van beosztva. Egy hely ára 90 kr. Kincstár bélyegilleték külön 30 kr. A szerkesztőségen kívül elfogad előfizetéseket és hirdetéseket a helybeli könyvnyomda is.

NYILTTÉRBE

minden egyes sor közlése 15 kr. Bérmmentlen levelek csak ismert kezektől fogadtnak el. Kéziratok vissza nem adatnak.

Napjaink egy kórtünete.

I.

Azon fontos kérdések közül, melyeket korkérdések címén ismerünk, a legakuttabb jelleget a munkás-kérdés hordja magán.

A szocializmus, kommunizmus, sat. szele, — melyet a társadalom aknamunkásai — annak buja humusába elvetettek, ma már dúló vihar alakjában kel ki mérges csirájából, a közmondás szerint: „ki szelet vet, vihart arat.”

Alig zajlott le az angolországi munkás zavargás, már is Belgiumban ütötte fel hydra fejét a munkás-kérdés, még pedig oly hévvel, hogy az eddig hallott ilyenemü zavargások közt gyászos nevezetességre emelkedett s ez azon kórtünet, mely a társadalom fentartó elemeit méltán mély aggodalommal tölti el.

Ha a munkás-kérdésről komolyan elmélkedünk, igen sok tényezőt találunk, melyek e társadalmi szomorujáték előidézésére közrejátszanak.

Sokan vannak, kik a munkás-kérdést e két okra vezetik vissza; u. m. a szegények tulságos elszaporodása s az elégtelenség roppant elterjedése.

Kik e két tényezővel, mint paláttal takargatják a munkás-kérdés háborgó monstrumát, részben igazuk van, mert végső elemzésében csakugyan e két tényező azon rugó, mely az egészet mozgatja. Csakhogy szerintünk e diagnózis felületes, s így hiányos is, mert a szegénység s elégtelenség tulajdonképpen már másodrendű bajok s mint ilyenek, természetes folyamányai azon betegségeknek, mik a társadalom több

osztályának, de különösen a munkás osztálynak testén vampyrként rágódnak.

A tulfeszített élvvágy, a korcsmák, az erkölestelenség bünfertői, az érzéki gyönyörök poharának fenékig való kiürítése s ebből kifolyólag a test s lélek elsenyvesztése; ide járul az izgatók akna-munkája, a fegyelmezetlenség s fejetlenség. Ezek azon ösztényezők, mik — kevés kivétellel — a munkások szegénysége s elégtelenségének előállítására közreműködnek s bennök a lázadási szellemet fejlesztik.

Tisztelet a józanabb résznek, de e kórtünet észlelhető a munkások majdnem 70%-én s mintha a szenvedély lett volna azon uralkodó planéta, mely alatt születtek, úgy uralja az kebleiket, hogy csakis e veszélyes planéta — a szenvedély — aegise alatt érvényesülnek minden tetteik úgy munka közben, mint otthon s a társadalommal szemben.

Volt alkalmam a fentebbi években egy hajógyárban megfordulni. A munkások napidija kvalifikációjuk szerint 1—4 frtig terjedt. E magas munkadíj azonban legkevesbé sem mozdította elő ez emberek s családjaik jólétét. Láttam közülök egész tömeget együtt s közös ismertető jelük: az önmagokkal meghasonlás, dult arc, desperátus lelki állapot volt s mindezt a legnagyobb részről a szesz italok mérték nélküli élvezete idézte elő. Ily körülmények közt aztán mi természetesebb, mint az, hogy e szerencsétlen emberek nem csak önmagukkal hasonlanak meg, hanem meghasonlanak családjikkal, mik nekik terhökre vannak s viszont; meghasonlanak a társa-

dalommal, melyet esküdt ellenüknek tekintenek; meg a vagyonosabb osztálylyal, a hatalommal s előljáróikkal, kikben csupa zsarnokokat látnak s minthogy egy felsőbb lényt ismerni nem akarnak, az erkölcs utjáról pedig messze letértek, a lelkiismeret szava végkép eltompul bennök, a becsület-érzés melege egészen kihül keblökből, ekkor aztán nem sok szavuk s fáradságukba kerül a lelketlen izgatónak, hogy a szegény emberek a társadalom rabszolgáinak, az emberiség martyrainak tartván magukat az önfelszabadítás s önfentartás ferde fogalmát követve embertelen pusztítás, rablás s gyujtogatásra vetemedjenek.

Gazdakör és önkéntes tüzoltó-egylet.

Néhány óra még s eldől a kocka: lesz-e Mindszinten gazdakör? megalakul-e az önkéntes tüzoltó-egylet?

Mi azt hisszük s reméljük: igen! Elmondott már mindkettőről főbb vonásokban mindaz, mi figyelemre méltó s mégis ha ismétlésekbe esünk is, el kell, hogy mondjunk egyet-mást, mi az esetleg alakulásra befolyással lehet.

Nem tartjuk szükségesnek, sőt felesleges annak bizonyítása, miként a jelzett egyletek létesítése nemcsak célszerű, hanem kívánatos is, mert hiszen a társulás — a tizenkilencedik század egyik oly vívmánya — melynek áldásdus hatása minden lépten-nyomon, minden irányban és tekintetben kétségtelenül bebizonyult.

Mig a társulás lehetségesé teszi, hogy oly célokat is elérjünk, megvalósíthassunk, melyek az egyes erejét, képességét és képzettségét messze tulszárnyalják, addig az egyesített működés előnyös az okon is, mert munkánál a jon segitendő, június 4-én ismét Montecuccolit, ki egyideig háttérbe szorult volt, nevezte ki fővezérré.

Montecuccoli már ekkor értesült a kezdet sikertelenségéről, a renegát és Edvárd esetéről, sietve haladott seregével s már ugyane hó 15-én megérkezett a táborba.

Aligha volt kedvezőbb, előnyösebb fekvésű vár ez időtájt az országban Zerinvárnál. Egyik felől a víz védte, másik részén dombok környezék, melyekről az ellenség mozgalmait ellenőrizni lehetett, hátul pedig erdő fedezte a sereget. És mégis nyílt árulás és vérontás nélkül jutott a török hatalmába; miután Montecuccoli mint soha, úgy most sem engedte e vár védelméért kardot rántani, mert hiába, az ő tervének nem szabad megbuknia.

Szegény Zrinyi! így végződött a diadalokkal kezdett hadjárat. Zerinvárat a török földig lerontatá s a szt.-gotthárdi diadal után kötött gyalázatos vasvári béke megtiltá felépítenni azt.

Ennyi keserőséget csak erős lélek viselhetett el!

VII.

Midőn az őszi felhők elrejtik a napot s borítják az eget, homály terül a néma vidéken s e néma homályban csak a patak csörög s a természet dalnoka, a csalogány énekel. A fájdalom s bu homálya borong Zrinyi lelkén, csendes a csáktornyai vár és szomorú, mint a hol halott van. Igen, halott van ott s talán nem is

TÁRCZA.

H I T.

Miért aggódol kedves angyal?
Arcod miért borus, setét?
Tudod talán, hogy a sohajjal
Felszaggatod szívem sebét?
Pedig szívem már rég beforrva,
Az életharc csak lelkesít, —
Kész lelkem a nehéz napokra, —
Ne félj! az Isten megsegít!

Előttünk áll az élet utja; —
Tudom, nehéz, de vonz nagyon,
A gyenge fél, — erős befutja,
Ne lágy hát gyenge angyalom!
Hisz-nem vagyunk mi olyan árvák!
Nézd meg csak szívünk rejtekeit,
Legszébb kincsek mélyére zárva,
Ne félj! az Isten megsegít!

S ne félj, ne félj az üldözéstől,
Bár üldöznek szerelmedért;
E gondolat szolgáljon védül:
Az üldöz csak, ki meg nem ért!
Ha majd szived ők is megértik,
S megismerik szép kincseit,
Bocsánatod hódolva kérik:
Ne félj! az Isten megsegít!

Adott Isten két dolgozó kart,
Mely a munkát megszokta rég,
Ne félj! e két kar bizton eltart,
Bir ez kenyért keresni még!
S ha e kettő helyét nem állja,
Segíteni jönnek tieid, —
Mi az, mi így is ellenállna?
Ne félj! az Isten megsegít!

Móra István.

Zrinyi a költő halála.

— Pályadíjjal koszoruzott történeti beszély. —

(Folytatás.)

VI.

Uj török csapat érkezik, a harc minden oldalról véresebb lesz. Zrinyi s vele hű szolgája Angelo s még egy pár harcos a többtől már elszakadva küzdenek. Az uj török csapatból egy vasálcás lovas Zrinyire rohan, mind a ketten vitézül küzdenek. Csattognak kardjaik, de azért nem tudnak eresztetni. A bán csodálja a török erejét. Mindketten némán küzdenek. Csattognak kardjaik. Egy csattanás és a török kardja markolatánál ketté török.

— Ki vagy vitéz? nem bántalak, kegyelem díjad! — kiált a győző bán.

Ez lováról leakar ugrani, Zrinyi hirtelen felszakítja álcáját — Bohner Edvárd lováról lebukik.

Angelo fejcsóválva nézi-nézi a bánt, majd Edvárdot.

Tovább foly a harc s pár órai küzdelem után a város be lett véve. De a seregben kitört viszálykodás nem engedé a várat bevenni.

E közben Köprili Ahmed is mind előbbre haladt s május 26-án már Szigetvárnál táborozott negyvenezernyi hadával, honnan Kapuvár felé indult, hogy Zrinyinek „annyi kárt okozott téli hadjáratát” megboszulja.

A viszálykodás a magyar táborban egyre mérgeesebb lett, mit megtudván az udvar, a ba-

munkamegosztás elve emelkedhetik érvényre, szórakozás s egyéb körülmények közepette szintén előnyös, sőt feltétlen szükséges is többek szövetkezése. „Gazdakör“, legyen különben a név bármelyik és bárminő, nem a név határozza meg az egyesület ténykedését, nem a cím az, mely az eredményeket előidézi. A létesítendő egyesületnek tudtunkkal célja: társas életet szervezni, melyben részt vehet politikai pártkülönbség nélkül minden tisztességes polgára a községnek. Az alakulandó egyesület tehát alkalmat nyújtand arra, hogy szabad időnkől annyit, a mennyit, oly helyiségben töltsünk, hol míg egyrészt a szellemi szórakozásról, hírlapok, folyóiratok és az ujjonnan rendezendő könyvtár által kellőleg lesz gondoskodva — a szórakozás más neme ki lesz zárva. Hogy a társas-egyesületek mindig alkalmat nyújtanak eszmecserére, hogy a mai napság már lehetséges felolvasások és értekezések időleges tartása s ez szellemileg ép úgy, mint anyagilag a tagok, s netáni érdeklődők és vendégek előnyére válandanak, mondanunk felesleges. Miután minden foglalkozásu, rendű és rangu egyének tagjai lehetnek az egyesületnek, természetesen bármely foglalkozás-nem felől óhajt egyik avagy másik arra hivatott egyén felolvasást tartani avagy értekezni, az, az általános ismeretek terjesztését fogja csak eredményezni. Természetesen, hogy a mai viszonyok és körülmények tekintetbe vételével volna a tagsági díj egy lehető csekély összegben megállapítandó s mindaddig kerülni kellend minden felesleges kiadást, míg az egyesület tagjainak száma meg nem öregedik, míg a tagok viszonyai jobbra nem fordulnak, míg az általános közgazdasági viszonyok meg nem javulnak.

A mi az önkéntes tűzoltó-egyesületet illeti, az általános elmondott fenti elvek itt is alkalmazhatók; a tagsági díj a pártoló tagoknál itt is csekély összegben lesz megállapítandó, a működő tagok pedig, hahogy szegény sorsuak, a község, a pártoló, alapító tagok által ép úgy segélyezendők lesznek az egyenruha és szerelvények beszerzésénél, mint a hogy hisszük és reméljük, hogy időmultával pénzügyben is részesülendnek.

A tűzoltóság szervezése még szükségesebb, tetszhalott. Meghalt ott az öröm. A honfi fel-feljajdul, mint a megsebzett oroszán, az ember, a csalódott, remeg jövője gondolatára, csak a költő remél. Ha meg nem gyógyíthatod is, legalább enyhítsd a sziv fájdalmát ihletéssel, eszmények szülője, költészet!

Visszatért várába s midőn nejét keblére ölelte, arcán, mint az előtt, nem gyult fel most az öröm bibora, hanem elhalványodott. E halványság okát csak egy ember tudná megmagyarázni; s ez egy: Angelo. A hü szolga urának minden léptére, minden szavára vigyázott, a bán észrevette ezt, de nem mutatta. Mindig akart valamit mondani urának, ha vele beszélt, gyakran már a nyelvén forgott a szó, de a bánra tekintvén, ismét magába fojtá azt, furdalta a titok, de félt kimondani, mert ura fájdalmát csak növelte volna vele. Végre elhatározá magát. Egy délután Angelo nyugtalansága s komorsága majdnem mindenkinek feltűnt s a mit érzett, még a banné előtt sem titkolható, arca elárulá. A lelkésznek leginkább feltűnt az, mert Angelo valahányszor közel ért hozzá, tétőtől talpig hosszan vizsgálta. Mit akarhat ez velem? gondolá, s ha mellette elment s visszatekintett, Angelot látta egy helyben állni s utána bámulni.

A lelkész szobájába ment s néhány perc múlva Angelo lépett be oda utána.

— Bocsásson meg tisztelendőséged merészségemért, de azt kötelességem megtenni, a miért jövők, lelkiismeretem nem enged a dologról tovább hallgatnom.

Angelo ezt mondva, lesüté szemeit s csak akkor emelte fel tekintetét, midőn az előbb még

mint bármely irányú és célu egyesületé, de sokkal több nehézséggel is jár.

Ingyen dolgozni, életünket veszélyeztetni nem épen kellemes és könnyű dolog! De ha másrészt nem tévesztjük szem elől a kitűzött célt, úgy szent meggyőződésünknek adunk kifejezést, midőn azt várjuk: hogy ép a jelzette cél fogja községünk lakosságát kivétel nélkül arra indítani, hogy úgy működő, mint alapító és pártoló tagja a tűzoltóságnak lesz annyi, hogy egyesített erővel leküzdvén a kezdet nehézségeit, az önkéntes tűzoltó-egyesület megalakul s rövid időn viruló egyesületté lesz, oly egyesületté, mely részben edzett, bátor, hasznos leendő; egyébként pedig a községnek díszére váló, a közügyekért lelkesedni tudó népre valló leendő!

Legyen is úgy. Sorakozzunk, társuljunk, egyesítsük erőinket s haladni fogunk. Elérendjük a kitűzött célokat s büszkén mondhatjuk, hogy községünkért, lakostársainkért mindig megtettük azt, mi hasznosnak, célszerűnek látszott és később annak bizonyult.

Néhány szó a halászatúgyről.

Közlő: Danicska József.

V.

Leginkább akadályozzák a haltenyészetet s valóságos temetőjét képezik a halaknak a kubik gödrök. Ilyen kubik gödrök minden folyóvíz mentén, de leginkább a Tisza folyó mentén rendkívül nagy mennyiségben vannak s lehet mondani, hogy a Tisza mindkét partja, forrásától le egészen a Dunába ömléséig, mindenütt ily kubik gödrökkel van a szó szoros értelmében elborítva.

Arra ugyan volt a gátépitőknek gondjuk, hogy az innét nagy mélységben kihánytatott földet hová rakják le; de arra senki sem gondolt, hogy az így támadt roppant mennyiségű gödrök mily óriási károkat okoznak a haltenyészetben s még kevésbé volt gond arra, hogy a haltenyészetben így okozott károsodásnak legalább mérve csökkentessék.

A töltés építési munkálat tehát csak egyoldalú volt s így ment ez országszerte gyanakodó s most már felette érdeklődő lelkész barátságos, szelid szavakkal mondá:

— Ez tehát a levertség oka, csak ki vele. A titok ugyan megszűnik titok lenni, de egy bajon ketten jobban segíthetünk.

S leültek.

— Épen én is azt akarom — felel Angelo — hogy a titok ne legyen titok. S nem is magamról beszélek, hanem a bán urról.

— A bánról?

— Igen s másokról. Röviden fogom a dolgot előadni, tisztelendőséged úgy is megérti. Emlékezik még nemde azon fiatal tisztre, a ki a múlt évi hadjárat után a bán urral a várba jött, ittléte alatti magaviseletére s azon napra, melyen az egy levelet kapott?

— Igen. És?

— A levélhező futár egy horvát vadászszal igen megbarátkozott mindjárt s ez néhány nap múlva engedélyvel ugyan, eltávozott a várból. A távozás előtti estén valami lappangást vettem észre, no de arról bizonyosat nem mondhatok, de annyit tudok, hogy a meghatározott nap előtt jött vissza a várba s harmadnap az a fiatal tiszt is elhagyta Csáktornyát.

— Igazad van. Csak tovább.

— Kanizsánál harcra a bán s a többi közt egy igen vitéz álcás török katonával küzd, ennek kardja eltörik, a bán felszakítja álcáját...

— S a katona?

— Bohner Edvárd!

— Nagy isten! És a bán?

— Megkegyelmezett neki. De még más van a dologban. Mentsen isten, hogy valakit gyanusítani, vagy valakinek épen kárt tenni

mindenütt. Pedig ezek a kubik gödrök képezik a halak legnagyobb veszedelmét s leginkább előidézik a már kikelt halak megsemmisülését.

Azon apró halak ugyanis, a melyek már annyira képződtek, hogy uszkálni tudnak, mindig a lágy — a nap hevétől felmelegített — álló vizeket és a vizszéleket keresik, de a természet is ide utalja őket, mert gyengeségük folytán, minthogy a víz árja által elsodortatnának, a sebesen folyó mederben nem tartózkodhatnak az elpusztulás veszélye nélkül. De ime, alig hogy kikelt a hal, alig hogy uszkálásra képessé vált, a Tisza meg kezd apadni s hová lesz a kikelt temérdek hal, hová jut? A kubik gödörbe, a hol azután a víz elpárologásával bevárja szép csendesen végpusztulását, mert a folyó vízbe be nem juthat.

Óriási s kiszámíthatlan kárt okoz ez, mert magában a mindszent határban, mely pedig az egész Tisza völgyéhez csak egy parányiság, évenként több száz mázsára tehető az így elpusztult apró ivadék, dögleletessé tévén egyszermind a levegőt is.

Ha ezek az apró halak, legalább csak fele részben is visszajuthatnának a folyó medrébe, a következő évben azok már ezer és ezer mázsa mennyiséget adnának ki, de egyszermind a további szaporulathoz is kész anyagot képeznének.

No de ezzel épen úgy nem törődnek a gátépitők, mint a hogyan nem törődnek a közegészségügyi viszonyokkal; s valamint a haltenyészetre nem gondolnak, úgy nem gondolnak arra sem, hogy az általuk ásott gödrökben befulladás nagy halmenynyiség rothadása megmetyeljezi a levegőt és sok betegségnek kuforrását képezi.

Nagyon helyén való volna, hogy ha már más nem, de a kormány avatkoznék a dologba, ha nem is azért, hogy a halászatnak lendületet adjon, de legalább az oly annyira fontos közegészségügyi érdekből. És nem is volna ez oly nehéz, csak akarni kellene; nagyon kevés jóakaratt, néhány sornyi kormányi rendelet megmentené az apró halak millióit; de egyszer-

akarnék. Bárcsak ezen gyanum is alaptalan volna, a mi már aligha lehet. Az a horvát vadász, mióta a hadjáratból visszatértünk, én előttem napról-napra gyanusabb kezd lenni s okot erre nemcsak lappangó, alattomos magaviselete, hanem egyes elejtett szavai is, sőt leginkább egy álombeszéde éjjel, melyet teljesen kihallgattam, szolgáltatnak. Félek, nagyon félek; félttem, nagyon félttem a várat és a bán urat, hogy nekem igazam van, ez az ember meg van vesztegetve s áruló lesz, ha még nem más.

Angelo többet nem szólt, a lelkész már ismerte őszinteségét, gondolkozott, mit feleljen. Angelo felállva mondja végül:

— Ez volt az, mi nyugodni nem hagyott, de a bán urnak, annál kevésbé a banné nagyságának, — ki az előbbi sem, ami a bán ur gyakori levertségének némileg szintén oka, sem tudja, — nemmondhattam meg. Kérem tehát tisztelendőségedet, gondoskodjék ez ügyben, mert én félek, nagyon félek a bajtól. Most pedig már sietnem kell.

A lelkésznek egy tekintete s az őszinte bizalmat megköszönő szavai elég volt arra, hogy némileg megvigasztalódjék a hü Angelo.

Most a lelkész jutott azon helyzetbe, melyben előbb Angelo volt. Ő azonban másnap már meglelte a kedvező alkalmat ígretét teljesíteni. A bannénak tudtul adta a hallottakat. Hogy eshetett ez a szegény nőnek? Mert már tisztán tudott mindent, fájdalom fokozódott, de a közös érzet szüli a leghathatós vigaszt. Vigasztalá férjét s ez viszont, de a hallottakat nem merte vele közölni.

(Folyt. köv.)

mind a közegészségügyet is egy nagy lépéssel előbbre vinné.

Ezen kubik gödröknek ártalmatlanná tétele nem is olyan nagy fáradságba és költségbe kerülne s az ezekből származó veszélyek elhárítását szükségesnek látnám:

1-ször közegészségügyi szempontból. Ugyanis, mint már fentebb előadtam, a kubik gödrökben a vizapadás alkalmával visszamaradt halak ugyanott eldöglenek, elrothadnak s ez által a levegőt megrothadják; de ezenfelül a kubik gödrökben így visszamaradt halak még azért is különösen veszélyesek a közegészségre, mert azoknak egy része az orvhalászkok által kifogatván, emberi eledelül felhasználtnak. Azt pedig talán mondani is felesleges, hogy a kubik gödrök elposványosodott, megbüdösödött vizeiben élő halak husa nem lehet egészséges táplálkozási szer, sok és veszélyes betegségek képezi az csiráját;

2-ször a halászati ügy emelése szempontjából. Minden halászati tilalmat tartalmazó statutum hiábavaló, ha a kubik gödrök megfelelő rendezésben nem részesülnek; mert tegyük fel, hogy a halászat tiltva van, a tilalmi időszak be is tartatik, a Tisza vízállása is kedvező, minden fajtájú hal a legkedvezőbb körülmények között megérik, a peték mind kikelnek s az árterek vizei csak úgy hemzsegek a millió és millió apró halaktól; de mit ér mindez, ha jön az apadás s ezek a millió és millió apró halak meg ott maradnak, ott vesznek a kubik gödrökben.

E két szempont volna tehát az irányadó a kubik gödrök rendezésénél. E rendezés pedig igen egyszerű. Adja ki a kormány minden ármentesítő társulatnak rendeltileg, hogy a kubik gödrök gerendáit legalább 4 méter hosszúságban, egészen a gödrök mélyéig vágják át s ezen felül több, pl. 10—15 kubik gödör ilykép egyesített vizének a folyóba való bejuthatása végett csatornákat ássanak. Minthogy pedig az ily átmetszések és csatornák minden áradáskor többé-kevésbé beiszapolódnak, a beiszapolást minden apadás után távolítsák el. De a mellett, hogy a kormány kiadja ilyképen a rendeletet, saját közgeivel olykor-olykor felülvizsgálatot is tartasson s szerezzen meggyőződést arról, vajjon a társulatok teljesítik-e ez irányban kötelességeiket.

Ez az egyetlen mód, a melylyel a Tiszának nem ugyan régi halbőségét, — mert az többé ugyan soha vissza nem jön — de legalább a halmak közepes mennyiségben való tenyésztését elő lehetne idézni.

Mindaddig, míg a kubik gödrök így rendezve nem lesznek, mindaddig, míg a kubik gödrök valóságos temetkezési helyét képezik az apró halaknak, addig minden halászatot tiltó statutum dacára, nem lesz halbőség.

Előadtam az eddigiekben a haltenyésztet hátrányait s röviden körvonalaztam a módot, a mely szerint a halhiányon némileg segíteni lehetne és kellene a halászati ügy emelésén kívül közegészségügyi szempontból is s ezzel közleményem tulajdonképeni feladata véget is ért.

Minthogy azonban halászati ügyről van szó, még egy cikkben szólani fogok a halászatnak a közegészségügyre való kihatásáról, mert a dolognak közegészségügyi részét szerves összefüggésben lenni látom a tulajdonképeni halászati ügy érdekével.

Csináljunk lucernásokat.

Mult számunkban elmondottuk, mikép történik a lucerna vetése tavasszal védnövényvel. A vetés idejére csak annyit jegyzünk meg, hogy

legjobb a vetést akkor eszközölni, mikor a késői fagyoktól már nem kell félni. E szerint a védnövényvel vetés ápril hó első felében eszközözendő.

Szokásban van a lucernát védnövény nélkül is vetni és pedig május és augusztus hóban.

A májusban vetendő lucerna földje gondosan megszántandó, elboronálendő. E munkák után a vetés, lehetőleg akkor, ha esőre van kilátás, akár kézzel, akár géppel eszközözendő. A májusban védnövény nélkül vetett lucernának az az előnye van, hogy kedvező időjárással még a vetés évében egy kaszálást ad.

Az augusztusban vetendő lucerna földje ép oly gondosan megművelendő, mint a fentebbi vetéseknél. Az augusztusi vetésre esős idő választandó, hogy az elvetett lucernamag nedves földbe kerüljön, hamar kikeljen, s a tél beálltaig legyen elég ideje megerősödni. A lucerna ugyanis a fagyok iránt nagyon érzékeny, s ha eléggé meg nem erősödik, elpusztul. Ugy a május, mint augusztusi vetés után szükséges a hengerezés.

Ha már most a gazda a fentebb leirt vetési módokat szerint lucernást készített magának, hogy a kellő eredményt attól megvárhassa, szükséges azt gondozni is.

A gyom a lucernának nagy ellensége. Főigyekezetünk tehát az legyen, hogy ezt fejlődésében akadályozzuk. E célra nagyon jó tavasszal a föld megszikkadása után a lucerna földeket nehéz fogással jó erősen megboronálni. Sőt tanácsos a boronálást minden kaszálás után megismételni. A fogas borona a fejlődő gazt felszaggatja, de a lucernának nem árt; mert az mélyen gyökerezik, s a termő rétegben oly szilárdan áll, hogy azt fel nem tépi.

Fontos dolog és szintén a lucerna ápolásába vág az, hogy mikor kaszáljuk a lucernát? Általánosságban úgy szoktunk erre felelni: mikor virágozni kezd. Sokkal pontosabb meghatározása a kaszálás idejének az, ha azt mondjuk, mikor virágbimbóit kihozta.

Ha a lucernát akkor kaszáljuk, mikor már virágzik, szára megrostosodik, s a jószág nem eszi meg; ellenben a bimbózás után kaszálva szára puha marad, tápértékében nem veszít s a jószág szívesen eszi.

A lucernát zölden és száraz állapotban lehet a jószággal etetni. Száraz állapotban kitűnő takarmányt ad; zöld állapotban ép oly jó takarmány: de etetése gondtalan kezekből a négy gyomru állatokra halálhozó lehet. E lapok hasábjain a lucerna zöld állapotban etetéséről már irtunk, azért újból nem foglalkozunk azzal, nem akarván ismétlésekbe esni.

Fontos dolog az, ha a lucernát száraz állapotban (mint szénát) akarjuk feltakarmányozni, hogy hogyan gyűjtessék fel. Erre az alföldi ember vajmi keveset ad, pedig kárát mindég maga vallja.

Főkellék ugyanis a lucernát száradása után úgy felgyűjteni, hogy levelei le ne töredezzenek; mert a legbecesebb takarmányrész vesz ez által el. Ajánlom a lucerna gyűjtést korán reggel harmattal felgyűjteni; mert a levelek a harmattól megszívósodnak, a szártól el nem válnak, s így a lucernatakaromány értéke egészben meg marad.

Uradalmakban szokták a lucernát félzsengés állapotban összegyűjteni, s egy erjedéssel savanykás szénát készíteni. Ezt azonban nem ajánlom gazdatársaimnak; mert ahhoz nincs meg a szükséges helyiség, kazalban kezelve pedig veszélyessége mellett takarmány pazarlással is jár.

Ha a lucernát zsengés állapotban gyűjtöttük fel, úgy arra nagyon vigyázzunk, s hagyjuk vonatóban erjedni. Szükséges, hogy egy a vonatóban tartott rud segélyével, a vonató belső hőmérsékéről naponként többször meggyőződjünk s ha az emelkedőben van, hogy ki ne gyulladjon, át kell raknunk.

Hátra volna még a lucerna ellenségeiről beszélni.

Az élősdű növények közül a lucernának két veszedelmes ellensége van, az egyik a z a r a n k a (paplan, kosz, fonál-fünyű) magja apró, tojásdad alakú barna sárgás. E magvak csira képességüket több éven megtartják kemény héjuk miatt. Szára fűféle cernásan szétterjedő rozsdaszínű és nagyon elágazó. E szárok a földön a szomszéd növényig kusznak, s arra felkapaszkodván, szömölceikkel abba befurják magukat s abból táplálkoznak, új szárat hajtván, melyek a szomszéd növényt szemelik ki áldozatul s míg a lucerna tönkre megy, az aranka erősödik és terjed. Amint az első szárok áldozataikon megerősödnek, azonnal virágozni kezd az aranka, s nem sokára magot hoz kettős tokban, s minden tokban két mag van. Szapordik tehát szárai, magja és szemölcei után, mert ha a szárat feltépjük, a növénybe befuródott, szemölcsük is képesek lesznek ott újból elszaporítani.

Ha egy lucernában az aranka mutatkozik, legelőszerebb azt a helyet felásni, az ásást felhalmozni, szalmával át és át tűzteni. Ha ezt nem tesszük, úgy lucernánk lassan-lassan tönkre megy.

Elővigyázatul pedig ajánlom gazdatársaimnak, hogy a vetőmagot vagy megbízható cégtől vegyék, vagy maguk termesszék a legnagyobb gondal.

A másik élősdű növény ritkábban fordul elő, a husos gombafélékhez tartozik, s leginkább a lucerna gyökereit támadja meg. Ez veres száralakú a lucerna gyökereit fonja körül, s előli. Látni néha a lucernásokon, hogy nagy foltokban, minden látható ok nélkül elvesz a lucerna. Ott a gombafajpusztít. Legjobb a lucernát felszántani s évekig lucernát oda nem vetni.

Van a lucernának ellensége még az állat világban is és pedig a rovarok közül, Eumolpus obscurus. A rovar fényes fekete 2 vonalnyi nagyságú. E rovarok bábja többnyire a második kaszálást teszi tönkre, s ha második szaporulata sikerül, úgy a harmadik kaszálást is veszélyezteti. Legjobb ily helyeken az első kaszálással addig várni, míg az azokra rakott peték bábbá válnak s az erősebb lucernával nem bírván, lekaszálva tápanyagot nem találnak s tönkre mennek.

Helyi és vegyes hírek.

— **Meghívás.** Az alakulandó gazdakör, úgy az önkéntes tűzoltó-egylet szervezésére kiküldött bizottságok elnökei, az eddig már jelentkezett tagokat s általában minden ügybarátot, a mai napon a további teendők megbeszélése végett tartandó értekezletre ezuton meghívják. Az önkéntes tűzoltó-egylet értekezlete délután 3 órakor a község háza tanácstermében, a gazdakör pedig délután 4 órakor a Stern-féle kávéházban leend.

— **Sertés járást** engedélyezett a kurcaréten a földek kezelésével meghatalmazott bizottság, mert a mult évben lejárt 60 holdnyi bérlet a legelőhöz csatoltatván, a mint emberi számítás szerint előre lehet látni, a legelő úgy a tehének, mint a sertések számára elegendő leend. A sertések beiratása a község házában és annak utánna legelőre kihajtásuk azonnal eszközölhető.

— **Szinészet.** Tordai Grimm Gyula igazgatása alatt működő dráma, népszínmű, vigjáték és operette színtársaság érkezett községünkbe. A társaság 14 tagból áll s működését már tegnap, szombaton megkezdte Hegedűsnek a „Haza tértek“ című pályadíjat nyert drámájával. Ma vasárnap pedig adni fogják „Isten keze“ énekes népszínművet, hétfőn szünet, kedden bérlet 1 számban „A szerelem bolondjai“ 3 felvonásos vigjátékot, szerdán „A falusiak“ 100 arany pályadíjat nyert vigjátékot, csütörtökön „A három kalap“ francia vigjátékot, pénteken és szombaton szünet. Ezek közlésével felhívjuk a község figyelmét, a mennyiben a társaság arra érdemesnek mutatkozand, a pártolásra.

— **A sorozás eredménye.** Annak kijelentése után, hogy a mult héten lefolyt fősorozás eredményét, lapunk jövő számában fogjuk tüzetesen ismertetni, — közöljük most a főbb adatokat, a mely szerint az állítási lajstrom B) be-

tüje alatt állított 11 hadköteles közül besoroztatott 1, elhalt 1, felülvizsgálatra utasított 1, nem jelent meg 3 egyén. Az I. korosztálybeli 201 hadköteles közül besoroztatott a sorhadhoz 23, felülvizsgálatra utasított 29, meghalt 2, nem jelent meg 9, végkép töröltetett 7, ideiglen felmentetett 8 egyén; a II. korosztályu 157 hadköteles közül besoroztatott a sorhadhoz 11, felülvizsgálatra utasított 35, meghalt 2, nem jelent meg 8, végkép töröltetett 2, ideiglen felmentetett 15 egyén; a III. korosztálybeli 119 hadköteles közül besoroztatott a sorhadhoz 8, a honvédséghez 27, meghalt 1, nem jelent meg 11, végkép töröltetett 2, ideiglen felmentetett 5 egyén; a IV. korosztálybeli 100 hadköteles közül besoroztatott a sorhadhoz 1, felülvizsgálatra utasított 9, meghalt 2, nem jelent meg 6, ideiglen felmentetett 5 egyén. A végeredmény tehát az, hogy az összes felhívott hadkötelesek közül besoroztatott a sorhadhoz 44, a honvédséghez 27, felülvizsgálatra utasított 74, meghalt 8, nem jelent meg 36, végkép töröltetett 11, ideiglen felmentetett 33 egyén. Ez eredmény igen-igen szomorú, már csak azért is, mert nem csak hogy a már tényleg létezett hátralék nem apadt, de tetemesen szaporodott, mert az idej újonc és póttartaléki jutalék fedezésére, a besorozott 44 egyéneken túl, még 11 egyént kellett volna besorozni. Remélhető azonban, hogy e hiány a felülvizsgálatra utasítottak és az utólag állítandók közül fedezve leend.

— **Első menydörgés.** A folyó év első égi háboruja e hó 13-án vonult át községünk felett. Párját ritkító esős menydörgések rázkódtattak meg nem csak a levegőt, de az épületeket is; az eső pedig csak úgy ömlött néhány szemnyi

jéggel vegyest. Szentesen ugyanazon alkalommal szintén hatalmas menydörgés és záporosó volt, de jég is oly nagy mennyiségben esett helyenként, hogy a földet teljesen elborította, károkat okozván a gyümölcsösökben. A korai és erős menydörgésből sokan bő termést jósolnak. Adja isten, hogy e jósoknak igazuk legyen.

— **Cselédek gondatlanságának** majdnem áldozata lett a múlt héten lapunk egyik felelős szerkesztőjének, Szobotka Gusztáv ügyvéd urnak a piac-téren levő szép háza. Folyó hó 14-én este ugyanis egyik szolgáló leány az istállóba ment a teheneket fejni s minthogy az idő már sötétes volt, lámpát gyújtott s hihetőleg a még égő gyufaszálat gondatlanul eldobva, az a közel levő szénatartóba esett, minek következtében az ottlévő széna csakhamar tüzet fogott. A leány rémülten szaladt ki az istállóból tüzet jelenteni. A segélykiáltásokra többen csakhamar előrohantak s még idején, mert a tűz már a szénatartóval összefüggésben levő padlásnyíláson fellegett a padlásra is; de néhány polgárnak erélyes és bátor fellépése folytán, sikerült a tüzet elfojtani, mielőtt nagyobb terjedelmet vehetett volna.

— **Ménecsikó vásárlás.** A kir. földmivelési-, ipar- és kereskedelmi miniszterium által Hód-Mező-Vásárhelyen a múlt hét folyamán rendezett egy éves ménecsikó vásárláson az egész megyéből csupán két csikó vált be, mint a tenyésztésre alkalmas és csakis kettő lett az állam részére megvásárolva. Az egyik csikó, mint tudjuk, Szobotka Gusztáv ügyvédé, a másik pedig Gila György szegvári gazdálkodóé volt.

— **Tolvajt** fogott a helybeli csendőrség őrsvezetője a folyó hó 14-én Zádori Mihály h.-m.-vásárhelyi tanyai lakos személyében. Ne-

vezettet, ki különben is mint közveszélyes egyén ismeretes, azon alapos gyanu terheli, hogy özv. Szeri Istvánné mindszenti tanyai lakos két lovat 6 lopta el. A gyanut teljesen bizonyossá emeli azon körülmény, hogy a Szeri Istvánné tanyájáról a ló nyomok egészen be a Zádori Mihály lakásán lévő istállóba vezettek s ugyanott, dacára annak, hogy lovakat ott nem tartanak, friss lótrágya találtatott. Zádori Mihályt az őrsvezető elfogta s még aznap a szentesi kir. járásbirósághoz átkísértette.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon tisztelt polgártársaimnak, kik az e hó 14-én nálam kiüthött tűz elnyomásánál odaadó munkálkodás által a szerencsétlenség elhárításán fáradoztak — távollétem miatt csak most és ez uton — fejezhetem ki őszinte köszönetem. Mint értesülni alkalmam volt, többek között Vass György csendőr-őrsparancsnok, Schönfeld testvérek, Keresztes Ferenc, Robicsék Mór, Gyapjas Pál urak tansítottak ön-feláldozó működést, a miért nekik különösen is őszinte köszönetet mondok.

Szobotka Gusztáv.

Szerkesztői üzenet.

M. I.-nak Helyben. A beküldötték időközönként mind jönni fognak. De egy megjegyzésünk van. Egy sikerült „Sonett“ minő az ön is, sokkal jobb sorsra méltóbb, mint a minő arra egy provinciális heti lapban vár. Ön a „Sonett“-et sokkal jobban értékesíthetné valami szépirodalmi lapban. Mindazonáltal közölni fogjuk, de kérjük, hogy a „Sonett“-nek valami címet adni sziveskedjék, mert ez a kifejezés: „Sonett“ szerintünk a vers válfajának megjelölésére szolgál. Önnek irodalmi működése szép reményekre jogosít, de minthogy vidéki vegyes tartalmu heti lapoknak inkább megfelelő, ha ön is tehetné, sokkal jobban szeretnénk prózai dolgozatokat. Az ön ügyes tollának ez is sikerülni fog.

Felelős szerkesztők:

HUBACSEK PÁL és SZOBOTKA GUSZTÁV.

Kiadótulajdonos:

AZ ALAPÍTÓ EGYESÜLET.

797/886. sz.

Zártajánlati verseny hirdmény.

A Mindszent község tulajdonát képező ugynevezett kurcaréti és tóalji mintegy 1450 holdat (1200 négysz.-ölével számítva) tevő ármentesített réti birtok felmérésére, parcellizálására és térképezésére, az ezen földek kezelésével felruházott bizottság, zártajánlati versenyt hirdet.

A vállalkozó zárt ajánlatot tartozik beadni, a melyben a vállalati összeg vagy egy kerek summában, vagy pedig 1200 négysz.-ölével számított holdak szerinti egységi árakban legyen kifejezve.

A munkálat teljesítésére úgy a vállalati díj kifizetésére vonatkozó részletes feltételek a bizottság elnöke Wimmer Károlynál megtekinthetők, vagy ugyanahhoz intézendő levélbeli kívánatra, írásban megszerezhetők.

A zárt ajánlatok, melyben világosan ki- teendő, hogy vállalkozó a feltételeket ismeri, a folyó évi május hó 9-ik napjának d. e. 10 órájáig adandók be előbb nevezett elnökhöz és ugyanaznap délután 3 órakor fognak a község-háza tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Mindszent, 1886. ápril 15.

A bizottság.

Hirdetmény.

A vizi jogról szóló 1885. évi XXIII. t.-c. 189. §. értelmében felhivatnak mindazok, kik Csongrádmegye területén vizi művet, vizi szolgalmat, illetőleg vízhasználati jogositványt bírnak, hogy jogositványaikra vonatkozó engedélyt az 1887. évi március hó 1-ig hivatalomhoz okvetlenül mutassák be, vagy hogy vizi műveik, illetőleg vízhasználati jogositványaik az 1886. évi január hó 1-től visszafelé számított 20 év óta anélkül, hogy mások jogos érdekeit sértenék s mint ilyenek az illetékes hatóságok által károsoknak találtattak volna — 20 év óta háborítatlan fennállanak — hivatalomnál a fent kitett határidőig igazolják, mert ellenkező esetben a jogositványok törvény értelmében továbbra fennállóknak nem fognak tekintetni.

Szentes, 1886. március hó 3-án.

Stammer Sándor
Csongrádm. alispánja.

Hirdetés.

A községi regálejoghhoz tartozó épületek, u. m. két csárda és a község belterületén lévő „felső vendéglő“, „szarvas“ és „borda“ korcsmák kijavitása, a község-háza tanácstermében a folyó ápril hó 26-án délután 3 órakor megtartandó nyilvános árlejtés utján, vállalkozónak kiadatik.

A feltételek Mihály Lajos esküdtb író urnál tudhatók meg.

Felhivatnak tehát mindazok, kik a fentebb körülírt épületek kijavitására vállalkozni óhajtanak, hogy a mondott időben megtartandó árlejtésen megjelenjenek.

GAZDASÁGI GÉPRAKTÁR.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönség becses tudomására hozni, hogy a **Schlick-féle vasöntöde és gépgyár részvény-társaság**

kerületi ügynökségét

elvállaltam és raktáramban (saját házamban) **gőz- és járgány cséplőgépek, feoskendők, különféle rosták (zsákoló és üszög tisztító készülékek) Trieurök**, szabadalmazott és számos kitüntetésben részesült Schlick-Krumpach-féle **hármás és kettős ekék**, utóbbiak szabadalmazott **kukoricoza-ültető készülékekkel**. Eredeti Vidacs egyes ekék, kukoricoza morzsolók, (kézi- és géphajtásra) répavágók és zuzók, őrlőmalmok, „Pannonia“ daráló és Little giant (kis óriás) csöves tengeri daráló **eredeti gyári árakon, részletfizetés** mellett is kaphatók.

Minthogy ezen **hazai gyártmányok** mindenütt, úgy bel- mint külföldön szép, jó és tartós kiállításuk miatt a lehető legnagyobb munkaképességet a legcsekélyebb munkaerővel előállítani képesek; a legnagyobb kelendőségnek örvendenek: a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlani bátorodom. A netán raktáron nem lévő gépek és gazdasági eszközök 2—3 nap alatt megkaphatók.

Szives megrendeléseiket, melyeket a legnagyobb pontossággal teljesítendek, elvárva, vagyok

tisztelettel

SCHLESINGER FERENCZ

Mindszentén.